

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)

Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Nr. 4691/08.07.2026

AVIZ

**referitor la propunerea legislativă pentru modificarea
Legii nr.127/2017 privind instituirea Zilei Naționale de Cinstire
a Martirilor din Temnițele Comuniste (b407/23.06.2026)**

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *propunerii legislative pentru modificarea Legii nr.127/2017 privind instituirea Zilei Naționale de Cinstire a Martirilor din Temnițele Comuniste (b407/23.06.2026)*.

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în ședința din data de 8.07.2026, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului nr.86/17.05.2022, avizează **NEFAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarea **motivare**:

- ambele zile amintite de propunerea legislativă, respectiv 14 mai 1948 și 16 august 1952, au reprezentat pentru istoria postbelică a României momente importante ale persecuțiilor comuniste. Cu toate acestea, nu se impune ca fiind necesară modificarea datei, întrucât importanța datei de 14 mai s-ar diminua;
- inițiatorii propun înlocuirea datei de sărbătorire a Zilei Naționale de Cinstire a Martirilor din Temnițele Comuniste, din 14 mai în 16 august, argumentând că ziua

de 14 mai este asociată cu încarcerarea de către comuniști a legionarilor, în timp ce ziua de 16 august este legată de arestarea membrilor partidelor istorice. Ambele date menționate sugerează că martirii din temnițele comuniste au fost în mod exclusiv membri ai unor partide politice. Astfel, niciuna dintre cele două variante nu ia în considerație că oprirea opoziției la dictatură și a contestării regimului comunist nu a vizat niciodată doar partide politice, iar în închisorile comuniste nu au intrat doar rezistenți membri ai partidelor. Opozanții de conștiință, oamenii obișnuiți care credeau în libertate și în drepturile omului și care au fost pedepsiți pentru acte de rezistență de-a lungul întregului regim comunist, nu sunt omagiați prin stabilirea unei zile de sărbătoare legate de represiunea asociată apartenenței de partid;

- de asemenea, data propusă trimite în mod direct la istoria unor partide contemporane, conferind Zilei Naționale sărbătorite pe 16 august o dimensiune politică deloc mai puțin inadecvată decât cea asociată cu 14 mai;
- trebuie subliniat faptul că inițiatorul pleacă de la informații eronate și fără fundament istoric, fără a studia arhivele CNSAS. Istoricii consideră astăzi că arestările din noaptea de 14–15 mai 1948 au reprezentat începutul represiunii sistematice împotriva elitelor și a opoziției politice din România comunistă și un moment-cheie în instaurarea regimului totalitar. În noaptea de 14 spre 15 mai 1948 a avut loc una dintre cele mai ample operațiuni de represiune politică din istoria României. Regimul comunist, prin structurile nou înființate ale Siguranței și apoi ale Securității, a desfășurat arestări simultane în întreaga țară, vizând opozanții reali sau presupuși ai noului regim. Au fost arestate aproximativ 10.000 de persoane în acea noaptea, unii istorici indicând chiar un total de circa 15.000 de arestări în cadrul operațiunii desfășurate în acea perioadă. Este considerată cea mai mare arestare în masă din România comunistă de după război. În cadrul acestor arestări nu a fost vorba despre o singură categorie socială, ci despre persoane considerate periculoase din punct de vedere politic. Printre cei arestați s-au numărat studenți și elevi, în special cei implicați în organizații anticomuniste, intelectuali (profesori, avocați, medici, ingineri, scriitori), preoți și călugări din diferite confesiuni, foști ofițeri ai armatei române, foști funcționari ai statului interbelic, membri și simpatizanți ai partidelor istorice, precum Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Liberal, persoane suspectate de legături cu Mișcarea Legionară, care au reprezentat una dintre principalele ținte ale operațiunii, membri ai grupurilor de rezistență anticomunistă sau persoane considerate că i-ar putea sprijini. De altfel, scopul regimului comunist era eliminarea oricărei opoziții

înainte de consolidarea deplină a puterii. Arestările au avut loc la câteva luni după proclamarea republicii (30 decembrie 1947) și înaintea constituirii oficiale a Direcției Generale a Securității Poporului, în august 1948. Mulți dintre cei arestați au fost condamnați pentru infracțiuni precum: „uneltire contra ordinii sociale”; „activitate subversivă”; „crimă de înaltă trădare”; sau au fost închiși administrativ, fără un proces echitabil fiind încarcerați în penitenciare. La 16 august 1952 nu a existat o operațiune de arestări în masă comparabilă cu cea din noaptea de 14/15 mai 1948, iar istoriografia nu consemnează un număr unic și bine stabilit de persoane arestate în acea zi. Data de 16 august 1952 este asociată mai ales cu reorganizări politice și cu intensificarea represiunii în contextul epurărilor interne din conducerea comunistă după îndepărtarea Anei Pauker, a lui Vasile Luca și a lui Teohari Georgescu. În acea perioadă au avut loc arestări ale unor foști demnitari, activiști de partid și persoane considerate apropiate de aceștia, însă acestea s-au desfășurat pe parcursul mai multor săptămâni și luni, nu într-o singură noapte cu un bilanț oficial. Operațiunea realizată în baza Ordinului DGSS nr. 490/Cabinet din 9 august 1952 nu s-a făcut arbitrar, ci pe baza unor tabele nominale întocmite anterior de direcțiile regionale ale Securității, conform Ordinului nr. 312/54114 din 7 iunie 1952. Documentele prevăd existența unor liste separate pentru: specialiști indispensabili economiei, a căror arestare necesita aprobarea expresă a DGSS; persoane inapte de muncă (vârstnici sau bolnavi), pentru care se propuneau alte măsuri, precum domiciliul obligatoriu; informatorii Securității, care erau excluși din operațiune și pentru care se construiau explicații privind rămânerea lor în libertate. Au fost efectuate în jur de 2000 de arestări în data de 16.08.1952;

- comparând cele două acțiuni și anulând data de 14 mai ca și *Ziua Națională de Cinstire a Martirilor din Temnițele Comuniste*, am putea spune că persoanele arestate în perioada 1948-1952 nu pot fi cinstit și omagiate, deși, ca și amploare și număr de persoane arestate, este clar că 14 mai a reprezentat doar începutul acțiunii de arestare;
- recunoașterea și comemorarea victimelor represiunii comuniste reprezintă un obiectiv legitim și de interes public, însă modificarea succesivă a legislației care instituie zilele comemorative nu apare ca fiind justificată în lipsa unei necesități obiective și a demonstrării unor deficiențe ale cadrului normativ existent. Multiplicarea intervențiilor legislative asupra unor acte normative cu caracter preponderent simbolic contribuie la fragmentarea și instabilitatea legislației, fără a determina o creștere efectivă a nivelului de conștientizare publică. În plus, astfel

de inițiative riscă să transforme instrumentul legislativ într-un mecanism de consacrare simbolică, în detrimentul rolului său principal de reglementare a relațiilor sociale;

- în privința obligației Societății Române de Televiziune (SRTv) și Societății Române de Radiodifuziune (SRR) de a difuza materiale dedicate, ea este susceptibilă de a încălca principiul autonomiei și independenței editoriale ale celor două servicii publice, statuat la art. 1 și art. 8 al din Legea nr. 41/1994, privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, autonomia SRTv și SRR fiind, totodată, garantată prin Constituție, conform art. 31 alin. (5) din legea fundamentală.

Președinte,
Sterică FUDULEA